

két sem fogja megközelíteni annak a katasztrofális veszteségnek, amely a magyar zsidóságot érte.

Válasz a zsidó követelésekre: neo-antiszemitizmus

Az új rend képviselői antifasiszta álláspontra helyezkedve, kevés kivételtől eltekintve a zsidók szenvedéseit és veszteségeit a többi háborús áldozatokéhoz hasonlóan kezelték. A baloldaliak (ebbe a csoportba nagyon sok zsidó származású kommunista is tartozott) erejük java részét a fasizmus végleges felszámolásának és az osztályharc követelményeinek rendelték alá: a háború utáni koalíció jobboldali beállítottságú tagjainak pedig nem állt érdekükben, hogy a zsidóknak lehetőséget adjanak kártérítési és jóvátételi igényeik hangoztatására.

Az életben maradtak, nem lévén központilag irányított és támogatott kártérítési és jóvátételi program, a helyi hatóságok egyetértő segítségével igyekeztek visszaszerezni tulajdonukat, köztük lakásukat és bútoraikat, s gyakran nem is eredménytelenül. Sok közösség volt, ahol a zsidóknak vezető helyzetbe sikerült jutniuk a pártban, szakszervezetben, rendőrségen és más helyi társadalmi és kormányzati szervezetben. Sokukat idealizmusuk vezette, igyekeztek részt venni az új szocialista társadalom építésében, másokat viszont megalkuvás vagy megtorlási szándék. Mivel a háború előtti évtizedekben e pozíciókból eltávolították a zsidókat, háború utáni megjelenésük ingerültség és antiszemita megnyilatkozások forrásává vált.

Gazdasági okai is voltak az ilyesfajta indulatoknak. A háború utáni időszak igen nehéz feltételei közepette, amikor mindenből hiány volt és dühöngött az infláció, egyre erőteljesebbé és egyre jövedelmezőbbé vált a feketepiac, és a feketézők között elég tekintélyes hányadban voltak zsidók is. Alattomos kampány indult a zsidók ellen, és néhány községben hamarosan antiszemita kitörésekre került sor. Közrejátszhatott az is, hogy a legfelsőbb kommunista vezetők között jó néhány zsidó származású marxista is volt. Sokak számára – akiket éveken át bombáztak a judeobolsevizmus veszélyeire való figyelmeztetésekkel – ezek a vezetők nemcsak egy idegen eszmerendszer képviselőinek, hanem egy megszálló hatalom kiszolgálóinak tüntek. Ezt a felfogást nemcsak a megrögzött antiszemiták vallották, hanem azok is, akik az összeomlással elvesztették előjogaikat és szinte teljes vagyonukat: korábbi földbirtokosok, ipari és kereskedelmi vezetők, valamint elbocsátott katonatisztek és közalkalmazottak. S jóllehet a felszabadulás előtt az arisztokrácia nagy része türelemmel viseltetett a zsidók iránt, ha nem éppen nyíltan szimpatizált velük, az államosítási in-